

Sổ Tay Giải Tích 12

Sao Sang Song

www.saosangsong.com.vn

Chương 1. Ứng dụng của đạo hàm

1. Tính đơn điệu.

- Hàm số $y = f(x)$ **đồng biến** trên K nếu :
 $\forall x_1, x_2 \in K$ mà $x_1 < x_2$ thì $f(x_1) < f(x_2)$
- Hàm số $y = f(x)$ **ngịch biến** trên K nếu :
 $\forall x_1, x_2 \in K$ mà $x_1 < x_2$ thì $f(x_1) > f(x_2)$

Định lí : Cho hàm số $y = f(x)$ có đạo hàm trên khoảng I .

- Nếu $f'(x) > 0$ với mọi $x \in I$ thì hàm số $f(x)$ **đồng biến** trên khoảng I .
- Nếu $f'(x) < 0$ với mọi $x \in I$ thì hàm số $f(x)$ **ngịch biến** trên khoảng I .
- Nếu $f'(x) = 0$ với mọi $x \in I$ thì hàm số $f(x)$ không đổi trên khoảng I

Nhớ : Nếu dấu của $f'(x)$ là dấu của tam thức $ax^2 + bx + c$

thì : a) $f(x)$ **đồng biến** trên $\mathbf{R} \Leftrightarrow \begin{cases} a > 0 \\ \Delta = b^2 - 4ac \leq 0 \end{cases}$

b) $f(x)$ **ngịch biến** trên $\mathbf{R} \Leftrightarrow \begin{cases} a < 0 \\ \Delta = b^2 - 4ac \leq 0 \end{cases}$

2. Cực trị.

Định lí 1 : Giả sử hàm số $y = f(x)$ đạt cực trị tại x_0 . Khi đó, nếu $f(x)$ có đạo hàm tại x_0 thì $f'(x_0) = 0$

Định lí 2 :

Giả sử hàm số $y = f(x)$ liên tục trên khoảng $K = (x_0 - h ; x_0 + h)$ và có đạo hàm trên K

- Nếu $f'(x)$ đổi dấu từ **dương sang âm** khi x qua điểm x_0 thì hàm số đạt **cực đại** tại điểm x_0
- Nếu $f'(x)$ đổi dấu từ **âm sang dương** khi x qua điểm x_0 thì hàm số đạt **cực tiểu** tại điểm x_0

Định lí 3 : Giả sử hàm số $y = f(x)$ có đạo hàm cấp hai trên khoảng $(x_0 - h ; x_0 + h)$. Khi đó

- Nếu $f'(x_0) = 0$, $f''(x_0) > 0$ thì x_0 là điểm cực tiểu
- Nếu $f'(x_0) = 0$, $f''(x_0) < 0$ thì x_0 là điểm cực đại

Nhớ:

- $f(x)$ có CĐ, CT $\Leftrightarrow f'(x) = 0$ có ít nhất 2 nghiệm phân biệt

2. $f(x)$ có CĐ (CT) tại $x_0 \Rightarrow f'(x_0) = 0 \Rightarrow m$. Sau đó thử lại bằng dấu của $f''(x_0)$.

3. Tìm giá trị lớn nhất và giá trị nhỏ nhất của hàm số trên đoạn $[a ; b]$

- Tìm các điểm $x_1, x_2, \dots, x_n$ trên $[a; b]$ tại đó $f'(x) = 0$ hay không xác định
- Tính $f(a), f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n), f(b)$
- Tìm **số lớn nhất M** và **số nhỏ nhất m** trong các số trên thì : $M = \max f(x)$ và $m = \min f(x)$
 $[a, b]$ $[a; b]$

4. Tiệm cận : (C) : $y = f(x)$

- $y = y_0$ là **đường tiệm cận ngang** của (C) nếu $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = y_0$
- $x = x_0$ được gọi là **đường tiệm cận đứng** của đồ thị hàm số $y = f(x)$ nếu $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \infty$
- $y = ax + b, a \neq 0$ **đường tiệm cận xiên** nếu : $\lim_{x \rightarrow \infty} [f(x) - (ax + b)] = 0$

5. Phép biến đổi đồ thị .

5.1. Phép đối xứng :

- qua trục Ox của đồ thị $y = f(x)$ là đồ thị $y = -f(x)$
- qua trục Oy của đồ thị $y = f(x)$ là đồ thị $y = f(-x)$
- qua gốc tọa độ của đồ thị $y = f(x)$ là đồ thị $y = -f(-x)$

5.2. Công thức đối trục bằng phép tịnh tiến

$$\overline{OI} = (x_0; y_0) : \begin{cases} x = X + x_0 \\ y = Y + y_0 \end{cases}$$

$$(C) : y = f(x) \Leftrightarrow (C) : Y = f(X + x_0) - y_0$$

Cho (C) : $y = f(x)$:

- Đồ thị $(C_1) : y = f(|x|)$ gồm 2 phần :
  - ❖ Phần (I) trùng với phần (C) ứng với $x \geq 0$
  - ❖ Phần (II) đối xứng phần (I) qua Oy .
- Đồ thị $(C_2) : y = |f(x)|$ gồm 2 phần :
  - ❖ Phần (I) trùng với phần (C) ở phía trên Ox
  - ❖ Phần (II) đối xứng qua Ox với phần (C) ở phía dưới Ox

6.1. KHẢO SÁT HÀM SỐ $1. y = ax^3 + bx^2 + cx + d$

($a \neq 0$)

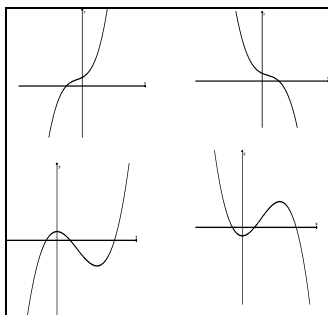
- $D = \mathbb{R}$
- $y' = 3ax^2 + 2bx + c$; $\Delta' = b^2 - 3ac$
- $\Delta' \leq 0$: $a > 0 \Rightarrow y$ đồng biến trên $\mathbb{R}$
 $a < 0 \Rightarrow y$ nghịch biến trên $\mathbb{R}$
- $\Delta' > 0$: $y' = 0 \Leftrightarrow x = x_{1,2}$: cực trị

$a > 0$

x	$-\infty$	x_1	x_2	$+\infty$
y'		+	0	-
			0	+
y				

$a < 0$

x	$-\infty$	x_1	x_2	$+\infty$
y'		-	0	+
			0	-
y				

(C) nhận
điểm uốn làm
tâm đối xứng

6.2. $y = ax^4 + bx^2 + c$ ($a \neq 0$)

- $D = \mathbb{R}$
- $y' = 4ax^3 + 2bx = 2x(2ax^2 + b)$
  - ❖ $ab \geq 0$: 1 cực trị
  - ❖ $ab < 0$: 3 cực trị

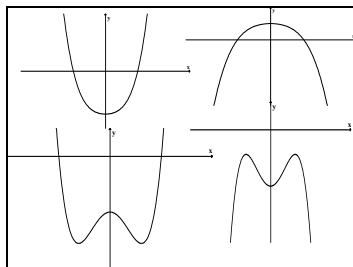
$a > 0, b > 0$

x	$-\infty$	0	$+\infty$
y'		-	0
			+
y			

$a > 0, b < 0$

x	$-\infty$	$-\sqrt{\frac{-b}{2a}}$	0	$\sqrt{\frac{-b}{2a}}$	$+\infty$
y'		-	0	+	0
				-	0
y					

2

© nhận Oy
làm trục
đối xứng

6.3. Hàm số phân thức $y = \frac{ax+b}{cx+d}$ ($c \neq 0, ad - bc \neq 0$)

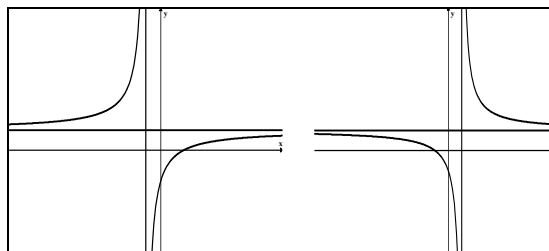
- Tập xác định $D = \mathbb{R} \setminus \{-d/c\}$
- $y' = \frac{ad - bc}{(cx+d)^2}$
  - ❖ Nếu $ad - bc > 0$ thì hàm số đồng biến trên từng khoảng xác định
  - ❖ Nếu $ad - bc < 0$ thì hàm số nghịch biến trên từng khoảng xác định
  - ❖ Nhớ: Nếu $ad = bc = 0$ thì $y = a/c$
- TCN: $y = a/c$, TCD: $x = -d/c$
- BBT

$ad - bc > 0$

x	$-\infty$	$-d/c$	$+\infty$
y'		+	+
y			

$ad - bc < 0$

x	$-\infty$	$-d/c$	$+\infty$
y'		-	-
y			

Tâm đối xứng là giao điểm hai tiệm cận

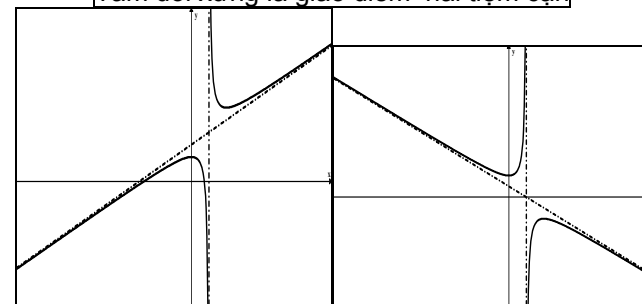
4. Hàm số phân thức $y = \frac{ax^2 + bx + c}{b'x + c'}$ = $px + q + \frac{r}{b'x + c'}$

($prb' \neq 0$)

- Tập xác định $\mathbb{R} \setminus \{-c'/b'\}$
- $y' = \frac{ab'x^2 + 2ac'x + bc' - b'c}{(b'x + c')^2} = \frac{g(x)}{(b'x + c')^2}$
  - ❖ Nếu $g(x)$ VN: y đồng biến khi $ab' > 0$ hay nghịch biến nếu $ab' < 0$ trên từng k xác định.
  - ❖ Nếu $g(x)$ có 2 nghiệm: y có 2 cực trị.
- TCD: $x = -c'/b'$, TC X: $y = px + q$
- Đồ thị là hyperbol xiên góc có tâm đối xứng là giao điểm của hai tiệm cận
- BBT (trường hợp có 2 cực trị và $p > 0$)

x	$-\infty$	x_1	$-c'/b'$	x_2	$+\infty$
y'		+	0	-	+
				-	0
y					

Tâm đối xứng là giao điểm hai tiệm cận

7. Một số bài toán về KSHS

7.1. Giao điểm của hai đồ thị

Cho $(C_1) y = f(x)$ và $(C_2) y = g(x)$. Hệ pt tọa độ giao điểm:

$$\begin{cases} f(x) = g(x) & (1) : \text{phương trình hoành độ giao điểm} \\ y = f(x) \end{cases}$$

Số nghiệm của (1) là số giao điểm của (C_1) và (C_2)

7.2. Phương trình tiếp tuyến

Phương trình tiếp tuyến với đồ thị (C) của hàm số $y = f(x)$

tại điểm $M(x_0; f(x_0))$ thuộc (C) là: $y - y_0 = f'(x_0)(x - x_0)$

7.3. Điều kiện tiếp xúc của hai đường cong

Định lí : (C_1) và (C_2) tiếp xúc $\Leftrightarrow$ hệ $\begin{cases} f(x) = g(x) & (1) \\ f'(x) = g'(x) \end{cases}$ có n_0 .

Nếu (1) là pt bậc 2 thì đktx là $\Delta = 0$.

Áp dụng : Viết phương trình tiếp tuyến của $(C) : y = f(x)$ biết d qua điểm A.

- ❖ Bước 1: Pt d qua A có dạng $y = k(x - x_A) + y_A$
- ❖ Bước 2 : d tiếp xúc (C) $\Leftrightarrow \begin{cases} f(x) = k(x - x_A) + y_A & (1) \\ f'(x) = k & (2) \end{cases}$
- ❖ Thế k từ (2) vào (1), ta được pt tính hoành độ tiếp điểm
- ❖ Giải để tìm x, thế vào (2), được k $\Rightarrow$ pt của d.

7.4. Họ đồ thị qua các điểm cố định.

Cho họ đồ thị $(C_m) : y = f(x)$ phụ thuộc tham số m.

- ❖ $M(x_0; y_0) \in (C_m) \Leftrightarrow y_0 = f(x_0)$ (*)
- ❖ Biến đổi (*) về dạng $Am + B = 0$ (1) hay $Am^2 + Bm + C = 0$ (2)
- ❖ (C_m) qua đ cố định thoả $A = B = 0$ ($A = B = C = 0$)

7.5. Tìm tập hợp những điểm M thỏa một tính chất nào đó.

- ❖ Tìm điều kiện $m \in K$ để điểm M tồn tại.
- ❖ Tìm hoành độ x theo tham số m và tung độ y theo x và m : $y = f(x, m)$
- ❖ Tính m theo x và thế vào $y = f(x, m)$ ta được $y = g(x)$.
- ❖ Giải điều kiện $m \in K$ thành điều kiện của $x \in D$.
Kết luận : tập hợp là đồ thị hàm số $y = g(x)$ với $x \in D$.

ÔN ĐẠO HÀM

1. Đạo hàm của hàm số $y = f(x)$ tại điểm x_0 :

$$f'(x_0) = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta y}{\Delta x} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{f(x_0 + \Delta x) - f(x_0)}{\Delta x}$$

2.. Ý nghĩa hình học của đạo hàm :

Định lý : Đạo hàm của hàm số tại điểm x_0 là hệ số góc của tiếp tuyến với đồ thị (C) tại điểm $M_0(x_0, f(x_0))$ thuộc (C)

• Phương trình của tiếp tuyến với (C) tại $M_0(x_0, y_0)$ thuộc (C) là : $y = f'(x_0)(x - x_0) + f(x_0)$.

3. Các quy tắc tính đạo hàm

$$(u + v - w)' = u' + v' - w' ; (uv)' = u'v + uv'$$

$$(ku)' = k.u' ; (u^n)' = nu^{n-1} . u'$$

$$\left(\frac{u}{v}\right)' = \frac{u'v - uv'}{v^2} ; \left(\frac{k}{v}\right)' = \frac{-kv'}{v^2}$$

$$(f[u(x)])' = f'[u].u'(x)$$

4. Bảng công thức đạo hàm.

$(C')' = 0$	$(ax + b)' = a$
$(x^n)' = nx^{n-1}$	$(u^n)' = nu^{n-1} . u'$
$(\sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}}$	$(\sqrt{u})' = \frac{u'}{2\sqrt{u}}$
$\left(\frac{1}{x}\right)' = -\frac{1}{x^2}$	$\left(\frac{1}{u}\right)' = -\frac{u'}{u^2}$
$(\sin x)' = \cos x$	$(\sin u)' = u' . \cos u$
$(\cos x)' = -\sin x$	$(\cos u)' = -u' . \sin u$
$(\tan x)' = \frac{1}{\cos^2 x} = 1 + \tan^2 x$	$(\tan u)' = \frac{u'}{\cos^2 u} = (1 + \tan^2 u) . u'$
$(\cot x)' = -\frac{1}{\sin^2 x} = -(1 + \cot^2 x)$	$(\cot u)' = -\frac{u'}{\sin^2 u} = -(1 + \cot^2 u) . u'$

Chương 2. Hàm số lũy thừa, mũ, lôgarit

1. Lũy thừa với số mũ hữu tỉ

Với $a \in \mathbb{R}^+$ và số hữu tỉ $r = m/n$ (tối giản) trong đó $m \in \mathbb{Z}$, $n \in \mathbb{N}^*$, ta định nghĩa : $a^r = a^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{a^m}$

Lũy thừa với số mũ vô tỉ

a) Định nghĩa . Cho số vô tỉ $\alpha = \lim_{n \rightarrow +\infty} r_n$, thế thì

$$a^\alpha = \lim_{n \rightarrow +\infty} a^{r_n}$$

b) Tính chất . Cho $a, b > 0$, $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$, ta có :

- $a^\alpha . a^\beta = a^{\alpha+\beta} ; \frac{a^\alpha}{a^\beta} = a^{\alpha-\beta}$

- $(ab)^\alpha = a^\alpha b^\alpha ; \left(\frac{a}{b}\right)^\alpha = \frac{a^\alpha}{b^\alpha}$

- $a^\alpha > 0 ; (a^\alpha)^\beta = a^{\alpha\beta}$

- Nếu $a > 1 : a^\alpha > a^\beta \Leftrightarrow \alpha > \beta$

- Nếu $0 < a < 1 : a^\alpha > a^\beta \Leftrightarrow \alpha < \beta$

2. Hàm số lũy thừa $y = x^\alpha$

• **Đạo hàm :** Với mọi $x > 0$ và $(x^\alpha)' = \alpha x^{\alpha-1}$

Tổng quát : $(u^\alpha)' = \alpha u^{\alpha-1} . u'$

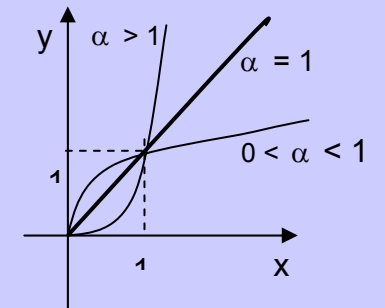
Khảo sát $y = x^\alpha$ trên $(0; +\infty)$

a) $\alpha > 0$:

- Hàm số luôn đồng biến từ 0 đến $+\infty$.

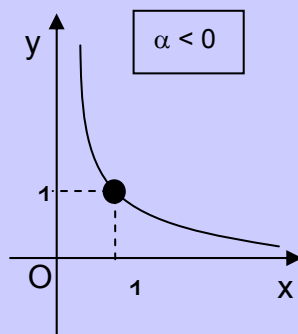
- Không có tiệm cận

Đồ thị luôn qua điểm $(1; 1)$.

$\alpha < 0$

- Hàm số luôn nghịch biến từ $+\infty$ đến 0.
- Tc ngang Ox, tc đứng Oy
- Đồ thị luôn qua điểm (1;1)

3. Lôgarit

• Định nghĩa lôgarit

$$\alpha = \log_a b \Leftrightarrow$$

$$a^\alpha = b \quad (a, b > 0, a \neq 1)$$

(a : cơ số, b đối số)

• Tính chất

$$\forall a, b > 0, a \neq 1:$$

$$\begin{cases} \log_a 1 = 0 & ; \log_a a = 1 \\ a^{\log_a b} = b & ; \log_a a^\alpha = \alpha \quad (\alpha \in \mathbb{R}) \end{cases}$$

• Quy tắc tính lôgarit

Định lí 1 : $\forall a, b_1, b_2 > 0$ và $a \neq 1$:

$$\log_a b_1 b_2 = \log_a b_1 + \log_a b_2 ; \log_a \frac{b_1}{b_2} = \log_a b_1 - \log_a b_2 ;$$

$$\log_a b^\alpha = \alpha \log_a b \quad (\forall \alpha \in \mathbb{R})$$

Đặc biệt: $\log_a \frac{1}{b} = -\log_a b$; $\log_a \sqrt[n]{b^m} = \frac{m}{n} \log_a b$

• Công thức đổi cơ số

$$\log_a b = \frac{\log_c b}{\log_c a} ; \log_a b = \frac{1}{\alpha} \log_a b ; \log_a b = \frac{1}{\log_b a}$$

4. Hàm số mũ $y = a^x$ ($a > 0, \neq 1$).

- Hàm số $y = e^x$ có đạo hàm là $y' = e^x, \forall x$.
- Hàm số $y = a^x$ có đạo hàm là $y' = a^x \ln a, \forall x$.

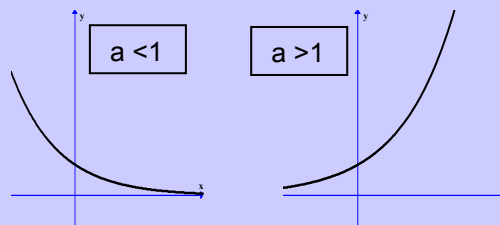
Tổng quát : $(e^u)' = e^u \cdot u'$; $(a^u)' = a^u \cdot \ln a \cdot u'$

❖ Có tập xác định là $\mathbb{R}$.

❖ Đạo hàm : $y' = a^x \ln a$, suy ra :

* $a > 1$: đồng biến từ $(-\infty; +\infty)$ đến $(0; +\infty)$.

* $0 < a < 1$: nghịch biến từ $(-\infty; +\infty)$ đến $(+\infty; 0)$.

5. Hàm số lôgarit $y = \log_a x$ ($a > 0, \neq 1$)

* Hàm số $y = \ln x$ có đạo hàm là $y' = 1/x, \forall x > 0$.

* Hàm số $y = \log_a x$ có đạo hàm $y' = \frac{1}{x \ln a}, \forall x > 0$

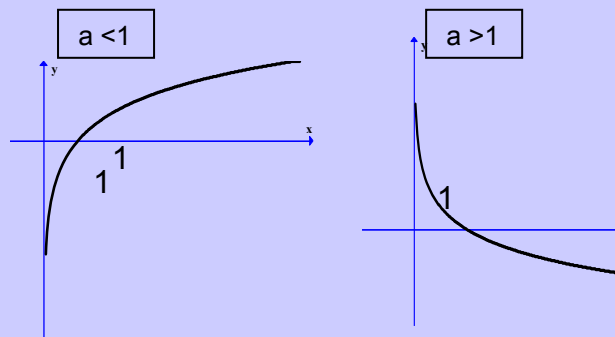
Tổng quát : $(\ln|u|)' = u'/u$; $(\log_a|u|)' = u'/(u \ln a)$; $\forall u \neq 0$

❖ Có tập xác định là $(0; +\infty)$.

❖ Đạo hàm $y' = 1/(x \ln a)$, suy ra :

* $a > 1$: đồng biến từ $(0; +\infty)$ đến $(-\infty; +\infty)$.

* $0 < a < 1$: nghịch biến từ $(0; +\infty)$ đến $(+\infty; -\infty)$

6. Phương trình mũ

Dạng 1 $a^x = b$ ($a > 0, \neq 1$) $\Leftrightarrow \begin{cases} b > 0 \\ x = \log_a b \end{cases}$

$$a^{u(x)} = a^{v(x)} \Leftrightarrow u(x) = v(x) \quad \text{với } a > 0, \neq 1$$

Dạng 2 : Đưa về dạng : $a^{u(x)} = b^{v(x)}$ ($a, b > 0, \neq 1$)

Lấy lôgarit cơ số a hai vế : $u(x) = v(x) \cdot \log_a b$

Dạng 3 : Bằng cách đưa về cùng một cơ số rồi **đặt ẩn số phụ** để được phương trình bậc 2, 3 theo ẩn số phụ.

Dạng 4 : Sử dụng chiều biến thiên để giải pt $f(x) = 0$

- Tìm một nghiệm x_0 bằng phép thử $f(x_0) = 0$
- Nếu $f(x)$ luôn đồng biến hay luôn nghịch biến thì x_0 là nghiệm duy nhất.

7. Phương trình lôgarit

Dạng 1: Phương trình dạng cơ bản :

$$\log_a u(x) = b \Leftrightarrow \begin{cases} 0 < a \neq 1 \\ u(x) = a^b \end{cases}$$

$$\log_a u(x) = \log_a v(x) \Leftrightarrow \begin{cases} 0 < a \neq 1 \\ u(x) > 0 \text{ (hay } v(x) > 0) \\ u(x) = v(x) \end{cases}$$

Dạng 2 : Trong trường hợp tổng quát ta đưa phương trình về dạng cơ bản theo các bước sau :

- Đặt **điều kiện** cho các cơ số ($> 0, \neq 1$), đối số (> 0).
- Đưa các biểu thức về **cùng cơ số** và dùng quy tắc tính toán để biến đổi phương trình về dạng cơ bản $\log_a u(x) = \log_a v(x)$
- Giải phương trình $u(x) = v(x)$ rồi chọn nghiệm thỏa điều kiện đã nêu.

Dạng 3: Đưa p trình về dạng bậc 2, 3 qua **phép đặt ẩn số phụ**

Dạng 4 : Sử dụng chiều biến thiên để giải pt $f(x) = 0$

8. Hệ phương trình mũ – lôgarit

Nhắc lại các phương pháp giải hệ đã biết :

- Phương pháp thế
- Phương pháp cộng
- Phương pháp đặt **ẩn số phụ** để biến đổi hệ về các dạng quen thuộc như hệ bậc nhất, hệ đối xứng. . .

9. Bất phương trình mũ

1) Bất phương trình mũ cơ bản.

$$a^{f(x)} > a^{g(x)} \Leftrightarrow \begin{cases} a > 1 \\ f(x) > g(x) \end{cases} \text{ hay } \begin{cases} 0 < a < 1 \\ f(x) < g(x) \end{cases}$$

2) Tương tự như đối với phương trình mũ, ta có thể biến đổi bất phương trình về dạng cơ bản bằng cách sử dụng các phương pháp :

- lôgarit hóa hai vế
- đặt ẩn số phụ

3) Dùng phương pháp khảo sát hàm số :

- Nếu f là hàm số đồng biến trên K thì $\forall x_1, x_2 \in K$: $f(x_1) < f(x_2) \Leftrightarrow x_1 < x_2$
- Nếu f là hàm số nghịch biến trên K thì $\forall x_1, x_2 \in K$: $f(x_1) < f(x_2) \Leftrightarrow x_1 > x_2$

10. Bất phương trình lôgarit

1) Bất phương trình lôgarit cơ bản .

$$\bullet \log_a f(x) > b \Leftrightarrow \begin{cases} a > 1 \\ f(x) > a^b \end{cases} \text{ hay } \begin{cases} 0 < a < 1 \\ 0 < f(x) < a^b \end{cases}$$

• Đặc biệt $\log_a f(x) > 0$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} a > 1 \\ f(x) > 1 \end{cases} \text{ hay } \begin{cases} 0 < a < 1 \\ 0 < f(x) < 1 \end{cases}$$

• $\log_a f(x) > \log_a g(x) \Leftrightarrow$

$$\begin{cases} a > 1 \\ f(x) > g(x) > 0 \end{cases} \text{ hay } \begin{cases} 0 < a < 1 \\ 0 < f(x) < g(x) \end{cases}$$

2) Đặt ẩn phụ

3) Dùng phương pháp khảo sát như đối với phương trình mũ

Chương 3. Nguyên hàm và tích phân

§1. Nguyên hàm .

I. Định nghĩa. Hàm số $F(x)$ là một nguyên hàm của hàm số $f(x)$ trên khoảng $(a;b) \Leftrightarrow F'(x) = f(x)$ với mọi x thuộc khoảng $(a;b)$

II. Định lý 1. $F(x)$ và $G(x)$ là nguyên hàm của hàm số $f(x) \Leftrightarrow G(x) = F(x) + C$ (C là một hằng số)

Tập hợp tất cả các nguyên hàm $F(x) + C$ kí hiệu $\int f(x)dx$

III. Tính chất của nguyên hàm .

- $(\int f(x))' = f(x) ; \int (f(x))' dx = f(x) + C .$
- $\int kf(x)dx = k \int f(x)dx$ (k là một hằng số)
- $\int [f(x) \pm g(x)] dx = \int f(x)dx \pm \int g(x)dx$

IV. Định lý 3. Mọi hàm số $f(x)$ liên tục trên một khoảng đều có nguyên hàm trên khoảng đó.

V. Bảng nguyên hàm của một số hàm số sơ cấp .

$\int 0 dx = C$	$\int dx = x + C$
$\int x^\alpha dx = \frac{1}{\alpha+1} x^{\alpha+1} + C (\alpha \neq -1)$	$\int \cos kx dx = \frac{1}{k} \sin kx + C$
$\int \frac{1}{kx} dx = \frac{1}{k} \ln x + C$	$\int \sin kx dx = -\frac{1}{k} \cos kx + C$
$\int e^{kx} dx = \frac{1}{k} e^{kx} + C$	$\int \frac{1}{\cos^2 kx} dx = \frac{1}{k} \tan kx + C$
$\int a^{kx} dx = \frac{a^{kx}}{k \ln a} + C (a > 0; a \neq 1)$	$\int \frac{1}{\sin^2 kx} dx = -\frac{1}{k} \cot kx + C$

VI. Phương pháp tìm nguyên hàm

1. Phương pháp nguyên hàm từng phần

Định lý 1 : $\int u(x)v'(x)dx = u(x).v(x) - \int u'(x)v(x)dx$

hay $\int u dv = u.v - \int v du$

2. Phương pháp đổi biến số .

Định lý 2 : $\int f(u(x))u'(x)dx = F(u(x)) + C$

Áp dụng:

$$\int (ax+b)^n dx = \frac{(ax+b)^{n+1}}{a} + C \quad (n \neq -1)$$

$$\int \frac{1}{ax+b} = \frac{1}{a} \ln|ax+b| + C \quad \int e^{ax+b} dx = \frac{1}{a} e^{ax+b} + C$$

$$\int \cos(ax+b)dx = \frac{1}{a} \sin(ax+b) + C \dots$$

2. Tích phân .

I. Định nghĩa tích phân . $F(x)$ là một nguyên hàm của $f(x)$ trên đoạn $[a,b]$. Hiệu số $F(b) - F(a)$ được gọi là tích phân xác định trên đoạn $[a,b]$ của $f(x)$, ký hiệu $\int_a^b f(x)dx$ hay

$F(x)|_a^b$ để chỉ hiệu số $F(b) - F(a)$.

II. Tính chất của tích phân .

1 : $\int_a^b kf(x)dx = k \int_a^b f(x)dx$ (k là một hằng số).

2 : $\int_a^b [f(x) \pm g(x)]dx = \int_a^b f(x)dx \pm \int_a^b g(x)dx .$

3 : $\int_a^b f(x)dx = \int_a^c f(x)dx + \int_c^b f(x)dx .$ ($a < c < b$)

4. Nếu hàm số $f(x)$ không âm trên đoạn $[a,b]$ và liên tục trên đoạn này thì : $\int_a^b f(x)dx \geq 0 .$

III. Phương pháp tính tích phân.

1. Phương pháp tích phân từng phần .

Định lý 1 : $\int_a^b u(x)v'(x)dx = u(x)v(x)|_a^b - \int_a^b u'(x)v(x)dx$. Hay

II. Phương pháp tính nguyên 1. Ph

2. Phương pháp đổi biến số .

Dạng 1: $\int_a^b f(u(x))u'(x)dx = \int_{u(a)}^{u(b)} f(u)du$

Dạng 2 .Nếu $x = \varphi(t)$, $\varphi(\alpha) = a$; $\varphi(\beta) = b$ thì:

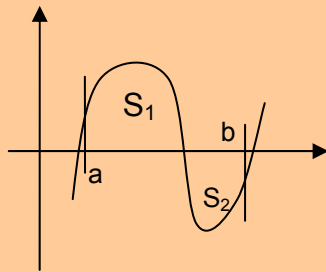
$$\int_a^b f(x)dx = \int_\alpha^\beta f[\varphi(t)] \cdot \varphi'(t)dt$$

3. Ứng dụng của tích phân trong hình học.

I. Tính diện tích.

a. Diện tích hình thang cong hạn định bởi (C) $y = f(x)$, trục Ox, hai đường thẳng $x = a$; $x = b$ cho bởi:

$$S = \int_a^b |f(x)| dx \quad (a < b)$$

Đặc biệt: Diện tích giới hạn bởi (C) $y = f(x)$ và trục hoành là $\int_n^l |f(x)| dx$, trong đó n, l lần lượt là nghiệm nhỏ nhất và

lớn nhất của phương trình hoành độ giao điểm: $f(x) = 0$
 b. Diện tích hình phẳng giới hạn bởi hai đường cong $y = f_1(x)$; $y = f_2(x)$

$$S = \int_n^l |f_1(x) - f_2(x)| dx \quad (n < l)$$

trong đó n, l lần lượt là nghiệm nhỏ nhất và lớn nhất của phương trình hoành độ giao điểm: $f(x) - g(x) = 0$

II. Tính thể tích khối tròn xoay.

a. Khi quay hình phẳng $\begin{cases} y = f(x) \\ y = 0 \text{ (trục Ox)} \end{cases}$ quanh trục Ox ta

được khối có thể tích là V_x cho bởi công thức:

$$V_x = \pi \int_a^b [f(x)]^2 dx$$

b. Công thức tương tự khi cho một hình phẳng

$\begin{cases} x = f(y) \\ x = 0 \text{ trục Oy} \end{cases}$ quay quanh trục Oy.
 $y = a$; $y = b$

$$V_y = \pi \int_a^b [g(y)]^2 dy$$

Chương 4. Số phức

1. Số i. Căn bậc hai của số thực âm.

* Số i là số thỏa $i^2 = -1$.

* Căn bậc hai của số âm A là $\pm i\sqrt{-A}$

2. Dạng đại số của số phức.

* Tập hợp các số phức là C:

$$C = \{z = a + bi / a, b \in R; i^2 = -1\}$$

a được gọi là phần thực của z; b được gọi là phần ảo của z.

$$a + bi = a' + b'i \Leftrightarrow \begin{cases} a = a' \\ b = b' \end{cases}$$

* Biểu diễn hình học của số phức.

Điểm M(a,b) trong hệ trục Oxy được gọi là điểm biểu diễn của số phức $z = a + bi$.

Độ dài của vectơ $\overline{OM}$ được gọi là **môđun** của số phức z và ký hiệu là $|z|$. $|z| = |\overline{OM}|$ hay $|a + bi| = |\overline{OM}| = \sqrt{a^2 + b^2}$

* Số phức liên hợp.

Số phức $\overline{z} = a - bi$ được gọi là **số phức liên hợp** của $z = a + bi$

Ta có các tính chất sau:

$$\bullet \overline{\overline{z}} = z \quad \bullet |\overline{z}| = |z|$$

Trong mặt phẳng phức, các điểm biểu diễn của z và $\overline{z}$ đối xứng nhau qua trục Ox.

3. Các phép toán trên số phức

I. Phép cộng - Phép trừ.

$$(a + bi) + (c + di) = (a + c) + (b + d)i$$

$$(a + bi) - (c + di) = (a - c) - (b - d)i$$

II. Phép nhân.

$$(a + bi)(c + di) = (ac - bd) + (ad + bc)i$$

Chú ý: $i^2 = -1$; $i^3 = i^2 \cdot i = -i$; $i^4 = i^2 \cdot i^2 = (-1) \cdot (-1) = 1$ v.v..

..

III. Tổng và tích của hai số phức liên hợp.

$$z + \overline{z} = (a + bi) + (a - bi) = 2a$$

$$z \cdot \overline{z} = (a + bi)(a - bi) = a^2 + b^2 = |z|^2$$

IV. Nghịch đảo của số phức số phức $z \neq 0$ là $\frac{1}{z}$ và:

$$\frac{1}{z} = \frac{\overline{z}}{|z|^2}; \quad \frac{1}{a + ib} = \frac{a - ib}{a^2 + b^2}$$

V. Chia hai số phức: Nhân tử và mẫu với $(a - bi)$.

$$\frac{c + di}{a + bi} = \frac{(c + di)(a - bi)}{a^2 + b^2} = \frac{ac + bd}{a^2 + b^2} + \frac{ad - bc}{a^2 + b^2}i$$

VI. Liên hợp của tổng, hiệu, tích, thương hai số phức.

$$\overline{z_1 \pm z_2} = \overline{z_1} \pm \overline{z_2}; \quad \overline{z_1 \cdot z_2} = \overline{z_1} \cdot \overline{z_2}; \quad \overline{\left(\frac{z_1}{z_2}\right)} = \frac{\overline{z_1}}{\overline{z_2}} \quad (z_2 \neq 0);$$

$$\overline{z^n} = (\overline{z})^n$$

$$|z_1 \cdot z_2| = |z_1| \cdot |z_2|; \quad \left|\frac{z_1}{z_2}\right| = \frac{|z_1|}{|z_2|}; \quad |z^n| = |z|^n$$

4. Khai phương và giải phương trình bậc hai.

I. Cho số thực âm A ($A < 0$). Hai căn số bậc hai của A là: $\pm i\sqrt{-A}$ [do $(\pm i\sqrt{-A})^2 = i^2(-A) = A$]

II. Căn bậc hai của số phức $(a + bi)$ là số phức $(x + yi)$ định bởi:

$$x + iy = \pm \left(\sqrt{\frac{a + \sqrt{a^2 + b^2}}{2}} + i \sqrt{\frac{-a + \sqrt{a^2 + b^2}}{2}} \right) \text{ khi } b \geq 0$$

$$x + iy = \pm \left(\sqrt{\frac{a + \sqrt{a^2 + b^2}}{2}} - i \sqrt{\frac{-a + \sqrt{a^2 + b^2}}{2}} \right) \text{ khi } b < 0$$

III. Nghiệm của phương trình bậc hai $ax^2 + bx + c = 0$ cho bởi công thức:

$$x = \frac{-b \pm \omega}{2a} \quad (a \neq 0)$$

trong đó ω là một căn bậc hai của $\Delta = b^2 - 4ac$.

Định lý Vi-ét: $x_1 + x_2 = -\frac{b}{a}$; $x_1 x_2 = \frac{c}{a}$

5. DẠNG LƯỢNG GIÁC CỦA SỐ PHỨC

I. Môđun và argumen của số phức

M là điểm biểu diễn của số phức z:

- độ dài OM được gọi là **môđun** của số phức z.
- Góc lượng giác $\varphi = (\overrightarrow{Ox}, \overrightarrow{OM})$ được gọi là argumen của số phức z và kí hiệu là **arg(z)**

Argumen của số phức z được xác định sai khác một bội số của 2π nhưng ta thường coi $\arg(z)$ là giá trị không âm nhỏ nhất của φ

II. .Dạng lượng giác của số phức

Gọi r và φ là môđun và argumen của $z = a + bi$:

$$\begin{cases} r = \sqrt{a^2 + b^2} \\ \cos \varphi = \frac{a}{r}; \sin \varphi = \frac{b}{r} \end{cases} \Leftrightarrow z = r(\cos \varphi + i \sin \varphi)$$

dạng lượng giác của số phức z

III. $r_1(\cos \varphi_1 + i \sin \varphi_1) = r_2(\cos \varphi_2 + i \sin \varphi_2)$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} r_1 = r_2 \\ \varphi_1 = \varphi_2 + k2\pi \end{cases}$$

6. CÔNG THỨC MOA-VƠ

Cho $z_1 = r_1(\cos \varphi_1 + i \sin \varphi_1)$ và $z_2 = r_2(\cos \varphi_2 + i \sin \varphi_2)$

- $z_1 \cdot z_2 = r_1 \cdot r_2 (\cos(\varphi_1 + \varphi_2) + i \sin(\varphi_1 + \varphi_2))$
- $z_1 / z_2 = (r_1/r_2)(\cos(\varphi_1 - \varphi_2) + i \sin(\varphi_1 - \varphi_2))$

$$\bullet \frac{1}{r(\cos \varphi + i \sin \varphi)} = \frac{1}{r} [\cos(-\varphi) + i \sin(-\varphi)]$$

$$\bullet [r(\cos \varphi + i \sin \varphi)]^n = r^n [\cos(n\varphi) + i \sin(n\varphi)]$$

(Moa-vơ)

Và nhiều điều khác nữa . . .
Hãy bước vào:

www.saosangsong.com.vn